

Nr 208.

Av herr **Undén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 9 januari 1940 (nr 3) om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m.

I proposition nr 80 föreslår Kungl. Maj:t förlängning av lagen den 9 januari 1940 om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m.

Denna lag ger bl. a. vidsträckta befogenheter åt polismyndighet att granska och censurera postförsändelser samt att avlyssna telefonsamtal. Beslut om dylik i den medborgerliga friheten djupt ingripande åtgärd kan fattas av Konungens befallningshavande, landsfogde, polismästare, förste stadsfiskalen i Stockholm och den polisintendent, som är chef för kriminalavdelningen därstädes. Vid fara i dröjsmål är även underordnad befallningshavare behörig att besluta om ifrågavarande åtgärder, men anmälan härom skall då göras till myndighet, som ovan nämnts. Angående förutsättningarna för ett polisingripande av detta slag stadgas i lagens 2 §. Åtgärden må vidtagas, där det finnes erforderligt

att hindra eller uppdaga brott mot 8 kap. strafflagen,

att hindra eller uppdaga sådant brott mot 19 kap. strafflagen, som kan skada rikets försvar eller folkförsörjning eller dess vänskapliga förbindelser med främmande makt,

att hindra eller uppdaga brott mot lagen om straff för sabotage,

så ock eljest då det finnes erforderligt för att hindra att förhållande, vars meddelande till främmande makt kan föranleda skada som ovan sägs, kommer till obehörigs kännedom, eller för att vinna utredning om obehörigt utforskande av sådant förhållande eller om överbringande till obehörig av meddelande därom.

Dessa invecklade och vaga formuleringar ge polismyndigheterna en vidsträckt handlingsfrihet. Någon verklig kontroll över deras handhavande av sina befogenheter har icke genom lagen anordnats. Eftersom åtgärder av detta slag alltid äro hemliga, kan icke heller pressens och den allmänna opinionens kontroll fungera.

Det finnes helt visst goda skäl för en översyn av lagens bestämmelser under beaktande av de gångna årens erfarenheter. En enskild motionär kan dock ej företaga en dylik undersökning. Däremot synes utan särskild utredning en komplettering av lagen kunna ske på det sätt att viss kontroll över dess tillämpning anordnas i vad avser ingrepp i brev- och

telefonhemligheten. En nära till hands liggande utväg är att föreskriva anmälan till riksdagens justitieombudsman angående beslut som fattats av vederbörande polismyndighet. Denne riksdagens ombudsman har enligt sin instruktion att förnämligast anmäla och beivra bl. a. sådana tjänstefel, som bereda en allmän osäkerhet för medborgares rättigheter. Genom inkommande anmälningar skulle justitieombudsmannen bli i tillfälle att följa tillämpningen av lagen och att i förekommande fall ingripa mot åtgärder, som gå utanför lagens rāmärken eller eljest vila på otillräckliga grunder.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i samband med förlängning av lagen om vissa tvångsmedel vid krig eller krigsfara m. m. måtte för sin del besluta följande tillägg till 5 § i sagda lag:

»Om beslut som avser granskning och censurering av postförsändelser eller ock avlyssnande av telefonsamtal skall anmälan utan dröjsmål göras till riksdagens justitieombudsman.»

Stockholm den 16 mars 1943.

Östen Undén.
